

CUL
TUS
TER
RAE

CULTUS TERRE

Utożsamianie, albo tylko porównywanie sfery kreatywnej (jako domeny działania niepotocznego), z dość trywialną (bo dosłownie przyziemną) czynnością uprawy, choć w taktyce sztuki jest zabiegiem nienowym, to dzisiaj uzasadniającym się zdecydowanie bardziej niż kiedykolwiek. Jest to po prostu rodzaj odsieczy wobec kulturowego zagrożenia ze strony różnego sortu współczesnej nachalności, która panosząc się koło twórczości intensywniej niż zwykle, próbuje zniekształcać istotę fundamentalnego znaczenia jej łacińskiego źródłosłowu (*cultura* czyli uprawa – tworzenie optymalnych warunków). Co ciekawe, powstające po tym zniekształcaniu deficyty (piękna, wzniosłości i innych wartości w osadzie utalentowanej selekcji), automatycznie uzupełniane są przez okoliczności, które w „normalnym” trybie są tylko po to, by ledwie kelnerować meritum. W końcu same te okoliczności, bez meritum, pozostają w grze jako jedynie ważne. Gotowe legitymizować nie tylko NIEUDANE UPRAWY jako osiągnięcia sztuki, ale też uznać za normatywny stan oczywistego BRAKU czynności UPRAWIANIA. I mamy to, co mamy. Bez trudu jesteśmy w stanie wyobrazić sobie istnienie takiej hybrydy jak twórczość bez dzieła, lub dzieło bez jakości. Tym łatwiej to nam przyjdzie, im agresywniej towarzyszyć temu będzie cyniczny akompaniament uczynnej perswazji tzw. faktów medialnych, wraz z ich nieodłączną marką (skazą) fabryczną – atrakcyjnością absurdu.

Niektórzy pojęli ten mechanizm wprost. Niedawno np. pewna hollywoodzka gwiazda, w czasie pospolitej paplaniny na wizji, jednej z wielu w paśmie tamtejszej TV, wytarła nos jednorazową chusteczką, po czym zadeklarowała przekazanie tego obiektu na aukcję. Była najzupełniej przekonana, że jej rozpoznawalny brand, nada tej „produkcji” znaczenie, które najpierw ustalili się w szerokiej świadomości niezbyt zorientowanej publiki, a następnie gremia koneserskie, w charakterze premii wobec oddolnego poklasku społecznego, podrajcują gest do statusu „poważnego dzieła”. I właśnie otwiera się na to realna szansa. Dostatecznie znieczuleni muzealnymi „ikonami nowoczesności”, którym właściwy grunt przygotowała puszka Manzonięgo i pisuar Duchampa, albo też omotani identycznymi co do „zasady tworzenia”, poczynionymi ostatnio zakupami do zbiorów muzeów rodzimych: „33 metrów nici chirurgicznej, zdjętej z ofiar przemocy ulicznej Teresy Margolles”, lub „rysunku małpy” wykonanego miotłą przez Abrahama Cruzvillegas, gotowi jesteśmy zapomnieć o niezbywalności innych przymiotów prawdy dzieł: rękodzielniczym trudzie, niefałszowanej tożsamości, sensie dziedziczenia. W obliczu braku definicji sztuki, ale też w ramach stale wymuszanej na nas otwartości wobec jej eksperymentu, luzu i humoru (ulubionych cech kreacji, zwłaszcza czynionej w ramach świadczeń państwa), wobec konieczności znalezienia „nieoczywistego”

na bezdrożach dialektyki wnioskowania, zbyt często przyjmujemy te wygłupy za ekwiwalent niezbędnego ryzyka, za dobrą monetę przygody poszukiwania we mgle, w drodze ku – z reguły przeszacowanej – „nowości”.

Na szczęście bezbłędnie czujemy też, kiedy jesteśmy oszukiwani. Literalnie wszyscy to czujemy, lecz tylko nieliczni z nas mają ochotę i odwagę powiedzieć to głośno. Także siłę, by przystopować zaczepną maszynę napędzanej przy okazji koniunktury. Strzeże jej tłum gapiów i beneficjentów, chętnych by na skróty przedostać się ze sfery łatwo sprawdzalnych jakości (z prozy codzienności, w której tkwią), do ziemi obiecannej twórczego „wtajemniczenia”, oraz maskowania tym wtajemniczeniem własnych, niewspółmiernych dyspozycji.

No i, wymiernych interesów! Towarzyszy temu wielkie udawanie, że się odróżnia tematu od treści dzieła, że styl może być ważniejszy niż przeżycie, a forma nowa ciekawsza od formy właściwej. Udawanie, że się nie wie o istnieniu tysięcy sposobików na nowoczesność, które z treścią, przeżyciem i właściwą formą nie mają wiele wspólnego, ale za to wszystko z ideą bycia na topie. Że nic takiego się nie dzieje, gdy na tym samym, de nomine wolnym rynku wartości, konkurują ze sobą uposażone w milionowe budżety instytucje oraz samotnicy w pracowniach, uposażeni zaledwie w... pasję. Udawanie, że dobrowolne dotowanie własnych upodobań jest tym samym, co wymuszone (opodatkowaniem) finansowanie upodobań cudzych, często sprzecznych z własnymi. Że się nie widzi, iż oficjalną METODĄ stała się PROFESJONALIZACJA PROMOWANIA WARTOŚCI POZORNÝCH i ich uświęcanie powagą publicznych instytucji. Że niepostrzeżenie nastąpiła PODMIANA KRYTERIÓW WARSZTATOWYCH (DOBRE), NA AKSJOLOGICZNE PROTEZY (WAŻNE), by tym łatwiej nacjonalizować koszty i odpowiednio kierunkować sprywatyzowany zysk.

Po kilku latach prania i wietrzenia pojęć gromadzonych od stuleci, dzisiaj już nam skutecznie wyłożono, co jest obiegowo ważne, jedynie ważne i najważniejsze. Zatem, jeżeli istotnie pierwszą powinnością sztuki jest omijanie banału, na wstępie należy ominąć ten faryzejski, dopiero co zafiksowany kanon. Bez względu na to, jak by to nie zabrzmiało i jakich wymagałoby ofiar, należy zrewidować błyskawiczne „awanse” tych wszystkich, nagłych odkrywców niczym nieuzasadnionych i słabo przekonujących jakości, którzy w narodowych świątyniach sztuki zamiast – ewentualnie – wieńczyć, porozpoczynali swe kariery. Detalicznie należy przyjrzeć się tym gromadom zdobywców rozpostartych na koronie Himalajów sztuki, zainstalowanych tam bynajmniej nie w wyniku wysiłku wspinaczki, tylko zrzuconych z księżycy cwanej perswazji przez swych niebezinteresownych pilotów.

Co w zamian? W zamian najlepszy byłby płodozmian. Intensywne zasilenie uprawnych gruntów sztuki nawozem formy dojrzałej, zebranej po gościńcach współczesnego porzucenia. Głównie tej, ze sprawdzonych wykazów, a więc z głębokiego marginesu zainteresowania kreatorów najnowszego rozdania. Ale też sięgnięcie po formę dojrzewającą współcześnie, KTÓREJ NIE WIDAĆ i która sama się nie ujawni. Z ideą powrotu do OBIEKTÓW DZIAŁANIA BEZPOŚREDNIEGO, obywateli się bez respiratora w postaci kulawej egzegezy zapisanej na kartce i bezwstydnie zawieszanej na kołku obok. A więc powrotu do rejestrów spoza shortlist kuratorskiej szarlatanerii ostatniej doby, wyszczekanej w teoriach, a kompletnie bezbronnej w praktyce tworzenia wartości aktualnych ZAWSZE. Powrotu do rodzimej narracji, zablokowanej i skolonizowanej przez światowe wzorce, czyli do tej, która miała nijak nie uczestniczyć

w tworzeniu wizerunku własnego. Powrotu do tej narracji, którą miały onieśmielić i zredukować światowe trendy, punktujące swoim poświstem rzekomą, rodzimą słabość, pasywność, brak twórczych impulsów, niezdolność do samookreślenia się i samowiedzy, cech ponoć wymuszonych aurą peryferii. Powrotu do narracji postrzeganej jako ta, która musi być opisana z zewnątrz, bo sama – podobno – nie jest w stanie siebie zdefiniować, a o której kształcie i losie decydują ważniejsi, ponad głowami autorów, w innym wymiarze, do którego ci autorzy jako najbardziej zainteresowani, nie mają dostępu. Słowem: do narracji rehabilitującej chwilowo pokonanych, którzy „zamiast szkolić się u hegemonia”, nie mają najmniejszego zamiaru potulnie godzić się na nieskuteczność własną i systemowo wymuszaną drugorzędność.

Po prostu, powrotu do pracowni. Do uprawiania sztuki. W oczywistym odruchu niezgody na stan aberracji, który w miejsce warsztatu plastyka (ze wszystkimi jego słabościami oraz całą gamą rozgrzebanych i nierozstrzygniętych przez historię gatunku warsztatowych problemów), w odpowiednio poszerzone ramy tzw. sztuk wizualnych, nagle, nie wiedzieć czemu, chce pakować warsztat kucharza (Jabłońska), pszczelarza (Łakomy), katechetki (Karczmarczyk), opiekuna społecznego (Orłowski), albo politruka! (Żmijewski). Stan aberracji tzw. translatorów sztuki – wpływowych i dobrze poinformowanych przez „światową wieść gminną”, bo przecież nie przez jakiegokolwiek „ręczne” doświadczenie – którzy umówili się, że to będzie społecznie bardziej użyteczne od samotnej czyli z gruntu aspołecznej akcji docierania do istoty „własnego”. Tych tzw. doktorów (*curate ipsum*), gotowych każdego skutecznie „wyleczyć” ze sztuki i którą – wg własnego mniemania – znają lepiej od artysty, oferującego wszak „to tylko”, czego w inny sposób zrobić niepodobna...

CULTUS TERRE

Identifying or even comparing the sphere of creation (as a domain of non-popular activity) with quite trivial (literally down to earth) activity of cultivation, is nothing new in the artistic tactic, though today it is more justified than ever. It is simply a sort of relief against cultural threats posed by various kinds of contemporary pushiness, which is rife more intensely than ever, trying to distort the essence of its fundamental Latin origin (*cultura* means cultivation – creating optimal conditions). What is interesting, the subsequent post-distortion deficits (of beauty, nobility and other values in the settlement of the talented chosen ones) are automatically supplemented with circumstances which, in “normal” mode, only serve the heart of the matter. Finally, these circumstances, deprived of the essence, remain at play as the only significant ones, ready to legitimize not only UNSUCCESSFUL CULTIVATIONS as artistic achievements, but also ready to consider the obvious LACK of CULTIVATION as a normative state. And thus we have what we have. We can easily imagine the existence of such a hybrid as creativity without the work, or the work without quality. The more aggressively it is accompanied with cynicism of helpful persuasion of the so-called media facts, with their inseparable manufacturing brand (fault) – attractiveness of the absurd, the easier we will find it.

Some people understand this mechanism simply. Not a long time ago a Hollywood star, when producing a typical empty babble on one of numerous TV shows, blew her nose in a paper tissue and then declared she would give this tissue to charity auction. She was clearly convinced that her recognizable brand name would give this “production” the meaning which will first be established in the common awareness of the rather unknowing public, and then connoisseurs circles, as a bonus towards the grass root social acclaim, would upgrade this gesture to the status of a “serious work of art”. And an opportunity was looming. Sufficiently anesthetized by museum “modernity icons”, the ground for which was prepared by Manzoni’s box and Duchamp’s urinal, or stupefied by identical as to “the creation principle” the purchases made recently for our museums: “33 meters of suture taken from a victim of street violence” by Teresa Margolles or “a drawing of a monkey” made by Abraham Cruzvillegas with a broom, we are ready to forget that some other features of the truth found in the works of art are inseparable: craftsman difficulty, non-faked identity, the sense of inheritance. Faced by the lack of a definition of art, but also within the ever imposed openness to its experiments, ease and humor (most popular features of creation, especially performed within the benefits offered by the state), faced with the necessity of finding the “unobvious” at the crossroads of the dialectics of reasoning, we too often take these tomfooleries

as an equivalent of necessary risk, an adventure of seeking in the fog, on the road to – usually overvalued – “novelty”.

Fortunately, we correctly feel when we are duped. Literally we all feel it, but only some of us have the willingness and guts to say it aloud. Very few have the power to stop the aggressive machine of the business cycle powered in this way. It is protected by a crowd of rubbernecks and beneficiaries, willing to take short cuts to get from the sphere of easily verified quality (from the everyday nitty-gritty in which they are stuck) to the promised land of the creative “initiation” and masking own, incommensurable abilities.

As well as measurable interests! This is accompanied by big pretending that the topic and the content of the work of art cannot be separated, that style can be more important than experience, that NEW form is more interesting than PROPER form. Pretending we do not know thousands of little ways to achieve modernity which do not have much in common with the content, the experience and the proper form, but have a lot to do with the idea of being on the top. That nothing is wrong when in the same de nomine FREE market of values, multi-million budget institutions and lonely individuals in their workshops, equipped only with passion, have to compete. Pretending that voluntary sponsoring of one’s own preferences is not the same as forced (by taxes) financing of the preferences of others, often conflicting with ours. That we do not see that the official METHOD IS PROFESSIONALIZING THE PROMOTION OF OSTENSIBLE VALUES and sanctifying them with the reputation of public institutions. That, suddenly, WORK CRITERIA (GOOD) were substituted with AXIOLOGICAL PROSTHESES (IMPORTANT) to nationalize costs and direct privatized profits.

After a few years of washing and airing the concepts accumulated over centuries, we have finally been explained what is widely considered important, exclusively important and the most important. Therefore, if the first obligation of art is to avoid banality, we must avoid this pharisaic, newly-established canon. Regardless of how it sounds and what sacrifice it calls for, we need to revise all lightning promotions of all those sudden discoverers of poorly justified and unconvincing qualities, who, instead of ending, started their careers in the national temples of art. We need to take a closer look at each person in those hordes of conquerors who occupy the Himalayas of art, not because of their painful climb, but dropped from the moon of cunning persuasion by their far from selfish pilots.

What instead? Shifting cultivation would be best. Intense supply of the cultivated lands of art with fertilizers of mature form, collected on the roads of contemporary abandonment. Mostly the form from well-checked lists, thus from deep peripherals of interest expressed by modern creators. But also using the form that is maturing now, WHICH CANNOT BE SEEN and which will never reveal itself. With the idea of return to DIRECT INFLUENCE OBJECTS, which do without the respirator in shape of a lame exegesis written down on a piece of paper and shamelessly hung beside. Thus returning to the registers outside the shortlist of curator’s charlatanism of today, mouthy in theories, but defenseless in practice of creating current values ALWAYS. Returning to native narration, blocked and colonized by global models, the one which was supposed not to participate in creating own image. Returning to narration which was to be intimidated and reduced by global trends, scoring points over alleged native

weakness, passivity, lack of creative impulses, inability to self-define and self-learn, features supposedly enforced by the aura of the peripherals. Returning to narration perceived as the one that needs to be described from the outside, since, as it was believed, it is unable to define itself, whose shape and fate are determined by those more important, over the heads of authors, in a different dimension, inaccessible to those authors. In short: narration rehabilitating those who were temporarily defeated, who, “instead of training at the hegemonic leader” have no intention of tamely agree for their own ineffectiveness and inferiority enforced by the system.

Simply, returning to the workshop. To cultivating art. In an obvious reaction of protest against the aberration, which in place of the workshop of a fine artist (with all its weaknesses and the whole range of started and unsettled workshop problems) wants to fit into the appropriately widened framework of the so-called visual arts, suddenly and for no good reason, the workshop of a cook (Jabłońska), a bee-keeper (Łakomy), a religion teacher (Karczmarczyk), a social worker (Orłowski) and even a political instructor! (Żmijewski). The state of aberration of the so-called art translators – influential and well-informed by “global common knowledge”, since it could not have been any “first-hand” experience – who agreed that this will be socially more useful than the solitary, thus asocial action of getting to the essence of “one’s own”. These so-called doctors (*curate ipsum*), ready to effectively “heal” everyone from art which they – in their own opinion – know better than the artist, who offers only “this little something” which cannot be done in any other way...

CUL TUS TER RAE

UPRAWA ZIEMI.

JEST TO METAFORA PROCESU TWÓRCZEGO, A JEDNOCZEŚNIE KSZTAŁTOWANIA CHARAKTERU CZŁOWIEKA, KTÓRY WYMAGA WIEDZY, ŚWIADOMOŚCI, CIERPLIWOŚCI I POKORY. PREZENTOWANE PRACE ODZWIERCIEDLAJĄ TE WARTOŚCI, A WYBRANYCH TWÓRCÓW CHARAKTERYZUJE DOJRZAŁA POSTAWA ARTYSTYCZNA, DAJĄCA IM PRAWO DO PODEJMOWANIA WAŻNYCH KWESTII ŻYCIOWYCH.

CULTIVATION OF LAND.

IT IS A METAPHOR OF A CREATIVE PROCESS AND ALSO OF SHAPING A MAN'S PERSONALITY, WHICH REQUIRES KNOWLEDGE, AWARENESS, PATIENCE AND HUMBLENESS. THE WORKS PRESENTED HERE REFLECT THESE VALUES, AND THE SELECTED ARTISTS DEMONSTRATE MATURE ARTISTIC ATTITUDE WHICH GIVES THEM THE RIGHT TO TAKE UP MAJOR LIFE ISSUES IN THEIR WORKS.

STANISŁAW BAJ

The Bug River, Night, 2016, oil/canvas, 100x120 cm
The Bug River, 2016, oil/canvas, 110x170 cm
The Bug River, 2016, oil/canvas, 100x120 cm

Rzeka Bug, Noc, 2016, olej/ płótno, 100x120 cm
Rzeka Bug, olej/ płótno, 110x170 cm
Rzeka Bug, 2016, olej/ płótno, 100x120 cm

STANISŁAW BAJ

The Bug River, 2014, oil/canvas, 100x120 cm

Rzeka Bug, 2016, olej/płótno, 100x120 cm

Rzeka Bug, 7.XI.2016, In Memoria Ania Lewicka-Morawska, olej/ płótno, 100×130 cm
The Bug River, 07.11.2016, In Memoria Ania Lewicka-Morawska, oil/canvas, 100×130 cm

TADEUSZ BRZozowski

Blanche and pink, 1967, oil/canvas, 134x101 cm

Ze zbiorów Muzeum Tatrzańskiego
im. dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem, nr inw. S/897/MT

Blanche and pink, 1967, oil/canvas, 134x101 cm

Property of the Dr Tytus Chałubiński Tatra Mountains Museum in Zakopane,
inventory no. S/897/MT

KRZYSZTOF FRANASZEK

The Polish Cross, sculpture/wood, resin, height 395 cm

Krzyż Polski, rzeźba/drewno, żywica, wys. 395 cm

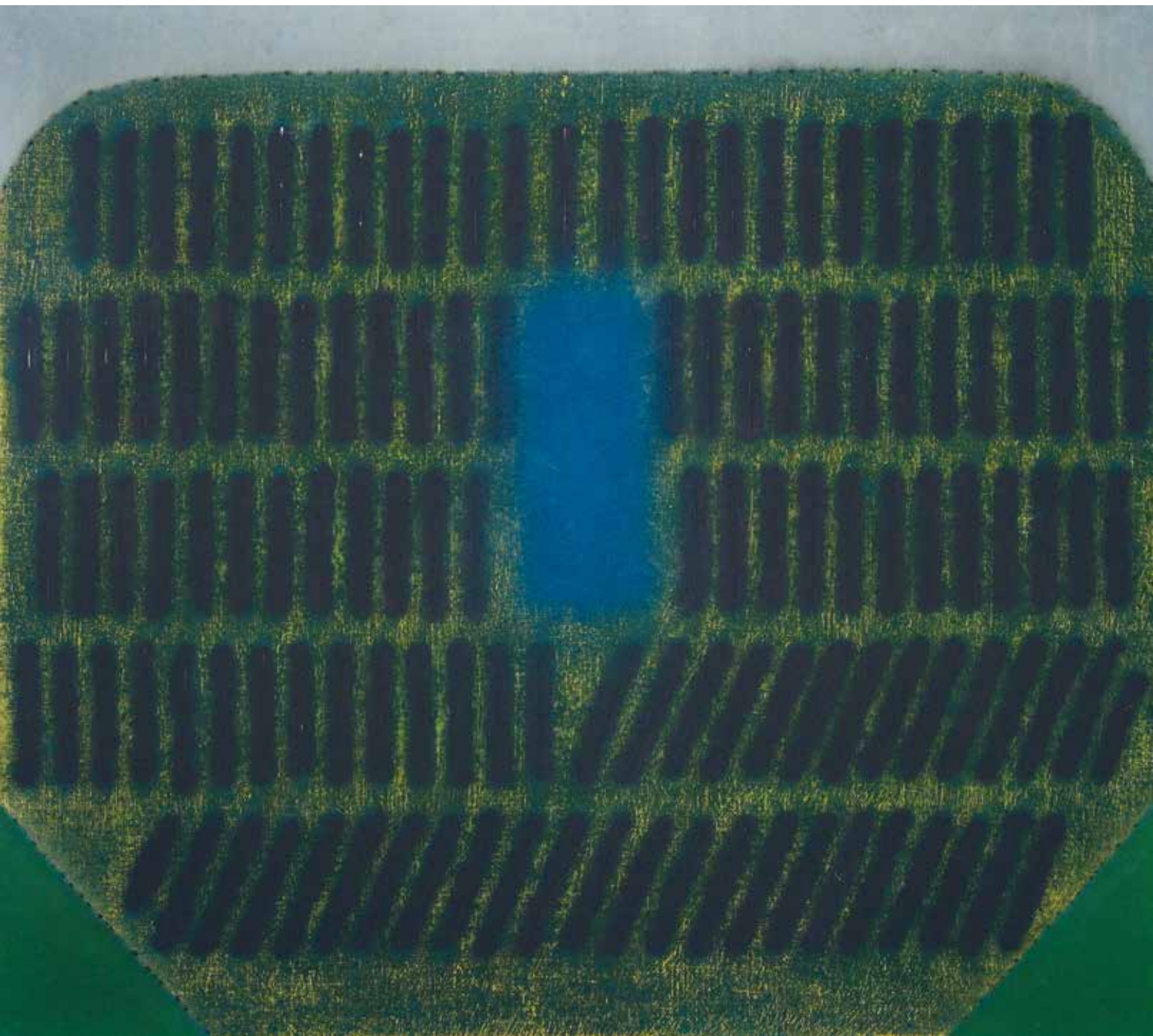
JÓZEF HAŁAS

Góra P-ns, 1991, olej/płótno, 115×130 cm

Ze zbiorów Małopolskiego Centrum Kultury SOKÓŁ w Nowym Sączu

P-ns Mountain, 1991, oil/canvas, 115×130 cm

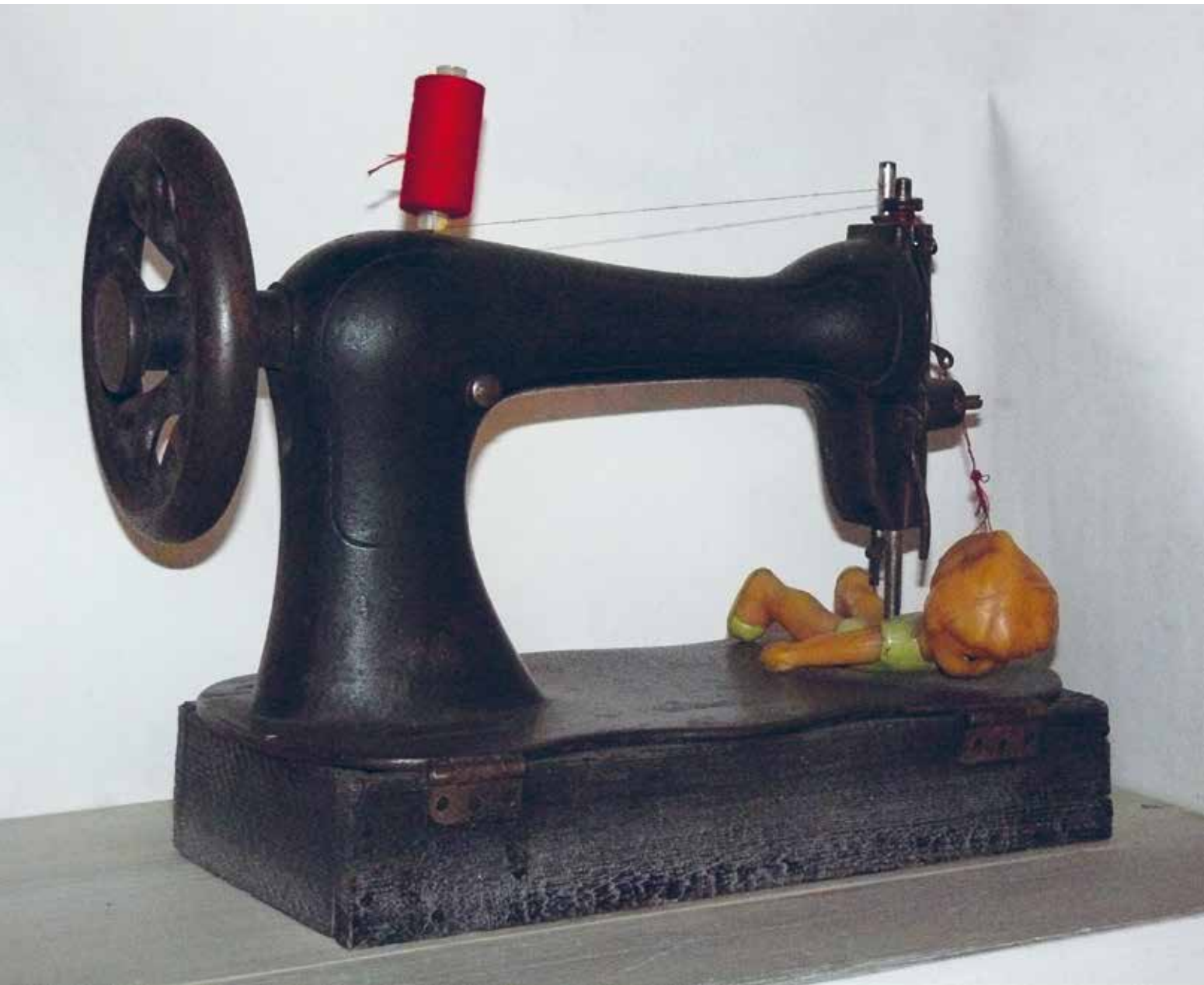
Property of the SOKÓŁ Małopolska Culture Centre in Nowy Sącz

WŁADYSŁAW HASIOR

Wyszywanie charakteru, 1976, assemblage przestrzenny, 39×39×18 cm
Ze zbiorów Muzeum Tatrzańskiego
im. dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem, nr inw. S/3303/MT

Sewing the personality, 1976, spatial assemblage, 39×39×18 cm
Property of the Dr Tytus Chałubiński Tatra Mountains Museum in Zakopane,
inventory no. S/3303/MT

GRAŻYNA JASKIERSKA-ALBRZYKOWSKA

Mszenie, 2017, rzeźba/instalacja/metal, szkło, drewno, 183x325x120 cm

Gathering moss, 2017, sculpture/installation/metal, glass, wood 183x325x120 cm,

JAN KUCZ

Tryptyk Ziemia, 1998, technika własna, 108×134 cm, 113,5×92 cm, 115×68 cm

Tryptyk Ziemia, 1998, technika własna, 100×70 cm

Earth triptych, 1998, own technique, 108×134 cm, 113,5×92 cm, 115×68 cm

Earth triptych, 1998, own technique, 100×70 cm

JAN KUCZ

A sewing person, sculpture/fabric, height 115 cm.

Szyjący, rzeźba/tkanina, wys. 115 cm

STANISŁAW KULON

A wooden man, 1979, sculpture/wood, height 250 cm

Człowiek z drewna, 1979, rzeźba/drewno, wys. 250 cm

STANISŁAW KUSKOWSKI

Flounder at high noon, 1986, oil/canvas, 38×38 cm
From private collection

Flądra w samo południe, 1986, olej/ płótno, 38×38 cm
Z kolekcji prywatnej

ANTONI RZAŚA

Chrystus, 2 cykl Krzyży, Ciszca, 1963, rzeźba/drewno, wys. 152 cm

Homo Sapiens, 1961, rzeźba/drewno, wys. 106 cm

Z kolekcji Galerii Antoniego Rzaśy

Christ, 2nd cycle of Crosses, Silence, 1963, sculpture/wood, height 152 cm

Homo Sapiens, 1961, sculpture/wood, height 106 cm

From Antoni Rzaśa Gallery collection

JACEK SEMPOLIŃSKI

The Crucifixion (blue), the 1970s, oil/canvas, 100,5×80,5 cm
From Andrzej Biernacki collection

Ukrzyżowanie (niebieskie), lata 70. 100,5×80,5 cm
Z kolekcji Andrzeja Biernackiego

Ukrzyżowanie (szare), lata 70., olej/płótno, 101×82 cm

Z kolekcji Andrzeja Biernackiego

Na następnej stronie:

Ukrzyżowanie (błękit pruski), lata 80., olej/płótno, 116×89 cm

Z kolekcji Andrzeja Biernackiego

The Crucifixion (grey), the 1970s, oil/canvas, 101×82 cm

From Andrzej Biernacki collection

On the next page:

The Crucifixion (Prussian blue), the 1980s, oil/canvas, 116×89 cm

From Andrzej Biernacki collection

Twarz (ugrowa), lata 70., olej/płótno, 101×72,5 cm
Z kolekcji Andrzeja Biernackiego

Face (ochre), the 1970s, oil/canvas, 101×72,5 cm
From Andrzej Biernacki collection

Face, 1974, oil/canvas, 101x80,5 cm
From Andrzej Biernacki collection

Twarz, 1974, olej/plótno, 101x80,5 cm
Z kolekcji Andrzeja Biernackiego

JACEK SIENICKI

Wnętrze z oknem (ul. Rycerska), 1984, olej/płótno, 145,5x95,5 cm

Z kolekcji Andrzeja Biernackiego

Wnętrze, 1987/czerwiec, olej/płótno, 147,5x98 cm

Z kolekcji Andrzeja Biernackiego

Interior with the window (Rycerska street), 1984, oil/canvas, 45,5x95,5 cm

From Andrzej Biernacki collection

The inside, 1987/June, oil/canvas, 147,5x98 cm

From Andrzej Biernacki collection

Wnętrze czarne, tragizm Polski, 13.I.1982, olej/płótno, 147×96,5 cm
Z kolekcji Andrzeja Biernackiego

The black inside, Poland's tragedy, 13.I.1982, oil/canvas, 147×96,5 cm
From Andrzej Biernacki collection

The black inside, 1974, oil/canvas, 160×110 cm
From Andrzej Biernacki collection

Wnętrze czarne, 1974, olej/plótno, 160×110 cm
Z kolekcji Andrzeja Biernackiego

STANISŁAW BAJ, urodzony w 1953 roku w Dołhobrodach na Podlasiu. Studia w latach 1972–1978 w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie pod kierunkiem profesorów Michała Byliny, Jacka Sienickiego i Ludwika Maciąga. Dyplom z wyróżnieniem uzyskał w pracowni prof. Ludwika Maciąga. Od 1982 jest pracownikiem dydaktycznym Wydziału Malarstwa ASP w Warszawie. Autor ponad 90 wystaw indywidualnych w kraju i za granicą, uczestniczył w ponad 100 wystawach zbiorowych. Prace artysty znajdują się w zbiorach muzeów polskich oraz w prywatnych kolekcjach krajowych i zagranicznych.

TADEUSZ BRZOWSKI urodzony we Lwowie w 1918 roku, zmarł w Rzymie w 1987 roku. W roku 1936 rozpoczął studia na Wydziale Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Po wybuchu II wojny światowej, w latach 1940–1942, kontynuował naukę w Kunstgewerbeschule, powstałej w miejsce Akademii. W tym czasie związany był również z Teatrem Podziemnym Tadeusza Kantora – grał w *Balladynie* (1943) i główną rolę w *Powrocie Odysa* (1944). W tym okresie zajmował się też konserwacją dzieł sztuki, co miało wpływ na jego własną technikę malarską w przyszłości.

Po ukończeniu studiów w krakowskiej ASP, w 1945 roku, aktywnie uczestniczył w najważniejszych wystawach młodego ruchu artystycznego. W 1954 roku przeniósł się do Zakopanego i rozpoczął pracę pedagogiczną w Państwowym Liceum Technik Plastycznych, którą pełnił do roku 1969 – w latach 1959–1961 również jako dyrektor tej szkoły. W Zakopanem mieszkał do końca swego życia. W 1955 roku powrócił do udziału w wystawach, uczestnicząc w licznych pokazach w Polsce i za granicą, organizując również wiele wystaw indywidualnych. W 1957 roku wszedł w skład reaktywowanej Grupy Krakowskiej. Od 1958 roku współorganizował „Salony Marcowe” w Zakopanem. W 1959 roku w Paryżu, związał się z międzynarodowym ruchem „Phases”. W latach 1962–1979 był pedagogiem w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu (od 1977 roku profesorem), a w latach 1979–1981 profesorem ASP w Krakowie. Otrzymał wiele nagród i odznaczeń państwowych m. in. Nagrodę Fundacji im. Alfreda Jurzykowskiego (1983).

KRZYSZTOF FRANASZEK, urodzony w Lublinie w 1981 roku. Artysta tworzy rzeźby, obiekty, instalacje i rysunki. Jest absolwentem Wydziału Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, dyplom uzyskał w 2006 roku, a tytuł doktora sztuk pięknych w 2013 roku. Był stypendystą w pracowni Christiana Jankowskiego na Staatliche Akademie der Bildenden Künste w Stuttgarcie (2005) oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2009). Swoje dzieła pokazywał na pięciu wystawach indywidualnych, uczestniczył w kilkunastu pokazach

zbiorowych i projektach w Polsce, Niemczech, Holandii, USA, Rosji, na Litwie i Ukrainie. Od 2006 roku jest pracownikiem macierzystej uczelni w Warszawie. Od 2013 roku prowadzi pracownię kształtowania przestrzeni w Wyższej Szkole Informatyki w Warszawie.

JÓZEF HAŁAS urodzony w 1927 roku w Nowym Sączu, zmarł w 2015 roku we Wrocławiu. W 1949 roku przybył do Wrocławia, gdzie rozpoczął studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych (obecnie ASP im. Eugeniusza Gepperta). W 1954 roku uzyskał dyplom z malarstwa w pracowni prof. Eugeniusza Gepperta. W tym samym czasie wstąpił do ZPAP, w którym pełnił m.in. funkcję Członka Zarządu Głównego Sekcji Malarskiej. Brał udział w przełomowej Ogólnopolskiej Wystawie Młodej Plastyki w Warszawie Arsenal'55. Współtwórca Grupy X (1956) i członek grupy Szkoła Wrocławska (od 1967 roku zwanej jako Grupa Wrocławska). W latach 1958–2001 związany pracą dydaktyczną z PWSSP (przerwa w latach 1962–1967 pedagog w Liceum Sztuk Plastycznych we Wrocławiu), gdzie utworzył Katedrę Kształcenia Ogólnoplastycznego na Wydziale Architektury Wnętrz i Projektowania Plastycznego (opiekun do 1980 roku). W 1971 roku artysta uzyskał tytuł docenta. W latach 1984–1985 pełnił funkcję prorektora PWSSP, a 1985 roku objął Katedrę Malarstwa na Wydziale Malarstwa i Rzeźby (przerwa w latach 1990–1996). W 1988 roku uzyskał stopień profesora nadzwyczajnego oraz stał się członkiem Rady Wyższego Szkolnictwa Artystycznego do której należał do 1996 roku. W 1990 roku uzyskał tytuł profesora zwyczajnego. Laureat licznych nagród za działalność dydaktyczną i artystyczną. W 2006 roku odznaczony Złotym Medalem Zasłużony dla Kultury GLORIA ARTIS.

WŁADYSŁAW HASIOR urodzony w 1928 roku w Nowym Sączu, zmarł w 1999 roku w Krakowie. W latach 1947–1952 uczył się w Państwowym Liceum Technik Plastycznych w Zakopanem pod kierunkiem Antoniego Kenara, w latach 1952–1958 studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, pod kierunkiem profesora Mariana Wnuka. W 1958 roku otrzymał dyplom za ceramiczne Stacje Drogi Krzyżowej, wykonane dla Kościoła św. Kazimierza w Nowym Sączu. W roku 1959 otrzymał stypendium francuskiego Ministra Kultury; studiował w pracowni rzeźbiarza Ossipa Zadkine'a w Paryżu. Od 1957 roku wystawiał indywidualnie oraz brał udział w wystawach zbiorowych w kraju i za granicą, m.in. w: Paryżu, Rzymie, Sztokholmie, Oslo, Montevideo, São Paulo, Helsinkach, Wiedniu, Wenecji, Kopenhadze, Brukseli, Moskwie, równocześnie rozpoczął pracę pedagogiczną w Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych im. Antoniego Kenara w Zakopanem.

Władysław Hasior był twórcą wielu prowokujących i niekonwencjonalnych pomników i rzeźb plenerowych zrealizowanych w Polsce i poza granicami kraju. Był pomysłodawcą i autorem wielu niecodziennych efemerycznych akcji artystycznych, takich jak plenerowy pokaz sztandarów (Łącko, 1973) czy widowisko *Płonące sztandary* w Drawsku Pomorskim (1979) i Nowym Sączu (1988 i 1992). Artysta totalny, zajmujący się rzeźbą, malarstwem, scenografią, fotografią. Uważany za pioniera asamblażu i pop-artu w Polsce. W swych pracach wykorzystywał przedmioty gotowe – „zużyte rekwizyty codzienności”, które kolekcjonował w swoim domu w Zakopanem. W 1985 roku odbyła się inauguracja działalności Gallerii Autorskiej Władysława Hasiora w budynku starej Leżakowni w Zakopanem.

Prace Władysława Hasióra znajdują się w zbiorach m.in.: Moderna Museet w Sztokholmie; Museo de Arte Moderna w Sao Paulo, Muzeum im. Aleksandra Puszkina w Moskwie; Stadt Museum w Bohum; Stedelijk Museum w Amsterdamzie.

GRAŻYNA JASKIERSKA-ALBRZYKOWSKA urodzona w 1961 roku w Nowym Targu. Ukończyła Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Antoniego Kenara w Zakopanem oraz studia na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych we Wrocławiu. Dyplom z zakresu rzeźby, pod kierunkiem prof. Leona Podsiadłego, uzyskała w 1988 roku. W tym samym roku zatrudniona w macierzystej uczelni. Od 2004 roku prowadzi pracownię rzeźby dyplomowej w Katedrze Rzeźby i Działań Przestrzennych na Wydziale Malarstwa i Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Od 2011 roku profesor zwyczajny. Była Prodziekanem Wydziału Malarstwa i Rzeźby w latach 2005–2008 oraz kierownikiem Katedry Rzeźby w latach 2008–2012. Stypendystka Ministra Kultury i Sztuki w 1990 roku.

Zrealizowała 22 prace w przestrzeni publicznej w kraju i za granicą. Ma w dorobku wystawy indywidualne. Brała udział w ponad 110 wystawach zbiorowych. Uczestniczyła w 19 plenerach. Jej prace były prezentowane i omawiane w 62 katalogach, w tym cztery publikacje monograficzne.

Otrzymała odznakę honorową *Zasłużony dla Kultury Polskiej* Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2014), Nagrodę Marszałka Województwa Dolnośląskiego, Laureatka Konkursu „Design–Antydesign Dolnośląskich Wystaw Sztuki Ciąg Dalszy” (2009) oraz Srebrną Plakietę na XI Międzynarodowym Biennale Dantego w Rawennie (1994).

JAN KU CZ urodzony w Zarzeczcu w 1936 roku. Ukończył Liceum Technik Plastycznych w Bielsku-Białej w 1955 roku. W 1966 roku uzyskał dyplom w pracowni Franciszka Strynkiewicza na Wydziale Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. W latach 1984–1986 sprawował funkcję prorektora ASP w Warszawie. Prowadzi pracownię rzeźby na macierzystej uczelni, gdzie jest profesorem zwyczajnym od 1989 roku. Był także wykładowcą w pracowni malarstwa w Europejskiej Akademii Sztuk w Warszawie.

W latach 1992–2002 członek Rady Artystycznej Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku. Laureat wielu nagród za projekty pomników. Liczne z nich zostały zrealizowane

Reprezentował Polskę na 40. Biennale Sztuki w Wenecji w 1982 roku.

Laureat licznych nagród i odznaczeń, między innymi: Nagrody im. Brata Alberta (2001). oraz Krzyża Oficerskiego Orderu Odrodzenia Polski (2005).

STANISŁAW KULON urodzony w 1930 roku w Siółku (Sobiesko, kresy wschodnie). W lutym 1940 roku wywieziony wraz z rodzicami i rodzeństwem na Ural. Na nieludzkiej ziemi pochował matkę, ojca i troje młodszego rodzeństwa. Do kraju wrócił w 1946 roku.

W latach 1948–1952 uczęszczał do Liceum Technik Plastycznych w Zakopanem. Po zdaniu matury kontynuował naukę na Wydziale Rzeźby Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w pracowniach Ludwiki Nitschowej i Mariana Wnuka. W roku 1955, jeszcze jako student, uczestniczył w wystawie „Przeciw wojnie, przeciw faszyzmowi” w warszawskim Arsenale. Dyplom z wyróż-

nieniem otrzymał w 1958 roku. Od 1958 do 1966 był asystentem w pracowni Ludwiki Nitschowej. W 1964 związał się z grupą „Rekonosans” i przez wiele lat uczestniczył w jej wystawach. W 1988 roku został profesorem nadzwyczajnym Wydziału Rzeźby, natomiast w latach 1971–1978 i 1985–1987 sprawował funkcję prodziekana na tym Wydziale. Tytuł profesora zwyczajnego uzyskał w roku 1995. Uprawia rzeźbę monumentalną, ceramiczną. Zrealizował ok. 30 wystaw indywidualnych, uczestniczył w wielu konkursach i prezentacjach zbiorowych w kraju i za granicą

Laureat licznych nagród i odznaczeń m.in. Nagrody im. Brata Alberta w dziedzinie rzeźby (1993), Złotego Krzyża Zasługi (1974) oraz Krzyża Kawalerskiego Orderu Odrodzenia Polski (1979).

KUSKOWSKI STANISŁAW urodzony w 1941 roku w Nowym Sączu, zmarł w 1995 roku w Nowym Targu. Ukończył Akademię Sztuk Pięknych w Krakowie, Wydział Malarstwa. Dyplom uzyskał w 1967 roku w pracowni Hanny Rudzkiej-Cybisowej. Od 1966 roku mieszkał w Nowym Targu, gdzie pracował jako nauczyciel rysunku w Technikum Skórzanym przy NZPS „Podhale” oraz w Liceum Ogólnokształcącym w latach 1970–1974. W latach 1977–81 sprawował opiekę nad artystami-amatorami z Nowego Targu i Zakopanego. Zorganizował prawie 40 wystaw indywidualnych w Polsce, Francji i Niemczech. Laureat wielu nagród m.in brązowego medalu (1974), srebrnego medalu i nagrody Ministra Kultury (1977) na Ogólnopolskich Konkursach Malarstwa „Bielska Jesień”, II nagrody na IV Ogólnopolskim Konkursie im. J. Spychalskiego w Poznaniu (1977), II Nagrody (1977) i Nagrody Prezydenta Miasta Szczecina (1980) na Festiwalach Malarstwa Współczesnego w Szczecinie, III nagrody (1980) na Ogólnopolskim Salonie Zimowym w Radomiu.

ANTONI RZĄSA urodzony w Futomie na Rzeszowszczyźnie w 1919 roku, zmarł w Zakopanem w 1980 roku. W 1938 roku rozpoczął naukę w Szkole Przemysłu Drzewnego w Zakopanem w klasie Antoniego Kenara, którą w 1939 roku przerwał wybuch wojny. Po zakończeniu wojny wznawia naukę w Państwowym Liceum Technik Plastycznych w Zakopanem. Po ukończeniu liceum otrzymuje od Antoniego Kenara propozycję pozostania w szkole, jako nauczyciel rzeźby i na tym stanowisku pracuje do 1973 roku. Tworzył liczne cykle rzeźb, m.in.: cykl „Dni Wojny” (1958), I cykl Krzyży (1958 – 59), cykl „Święte Anny” (1961), II cykl Krzyży” (1963–63), cykl „Piety”(1960–1972), cykl „Wojsko Polskie”(1963–66), II cykl Krzyży „Los Człowieka” (1964), IV cykl Krzyży (1966) Brał udział w licznych wystawach zbiorowych w kraju i poza granicami Polski. W roku 1973 przystąpił do realizacji jedyne w życiu zamówienia kościelnego „Ojciec Kolbe” do kościoła Arka Pana w Krakowie. Na początku lat 70. rozpoczął budowę domu w Zakopanem w którym otworzył, w 1976 roku, Galerię Antoniego Rząsy. W chwili obecnej Galerię prowadzi syn Artysty – rzeźbiarz Marcin Rząsa.

JACEK SEMPOLIŃSKI urodzony w Warszawie w 1972 roku, zmarł w 2012 roku. W latach 1943–1944 uczęszczał do konspiracyjnej szkoły im. Konrada Krzyżanowskiego w Warszawie. Studiował malarstwo w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w pracowni m.in. Eugeniusza Eibischa w latach 1946–1951. Po

uzyskaniu dyplomu w 1956 roku rozpoczął pracę jako pedagog na macierzystej uczelni, gdzie przez wiele lat był profesorem na Wydziale Wzornictwa. Odszedł na emeryturę w 1997 roku, ale prowadził zajęcia ze studentami do 2004 roku.

Był malarzem, rysownikiem, krytykiem i eseistą.

Uczestnik Ogólnopolskiej Wystawy Młodej Plastyki, popularnie nazywanej Arsenalem 55, na której zdobył nagrodę. W czasie stanu wojennego artysta związany był z ruchem kultury niezależnej, znajdującym oparcie w Kościele. Uczestniczył w wielu wystawach tego nurtu, w tym w pamiętnych aranżacjach Janusza Boguckiego i Niny Smolarz („Znak Krzyża”, Parafia na Żytniej, Warszawa 1983, „Labirynt – Przestrzeń podziemna”, Kościół Wniebowstąpienia Pańskiego, Warszawa 1989), Marka Rostworowskiego („Niebo nowe i ziemia nowa”, Parafia na Żytniej, Warszawa 1985). W 2002 r. odbyła się duża wystawa retrospektywna jego malarstwa zatytułowana „A Me Stesso” w Narodowej Galerii Zachęta w Warszawie.

Do najbardziej znanych jego cykli malarskich należą „Czaszki” i „Twarze”.

Laureat wielu nagród i odznaczeń, m.in. Nagrody im. Jana Cybisa (1977), Nagrody im. Brata Alberta (1986), Nagrody im. Kazimierza Ostrowskiego, Złotego Medalu „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

JACEK SIENICKI urodzony w 1928 roku w Warszawie, zmarł w 2000 roku. Ukończył studia w warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych w 1954 roku. Dyplom w pracowni Artura Nacht-Samborskiego. Był wybitnym malarzem, profesorem Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie – tytuł profesora zwyczajnego uzyskał w 1988 roku. Był organizatorem i uczestnikiem słynnej Ogólnopolskiej Wystawy Młodej Plastyki w 1955 roku w warszawskim Arsenale. Pierwszą wystawę indywidualną miał w 1958 roku w salonie „Po prostu”. Angażował się w życie środowiska warszawskiego z ramienia ZPAP. W latach 80-tych uczestniczył w niezależnym ruchu artystycznym. Uczestniczył w kilkudziesięciu znaczących wystawach zbiorowych, przygotowywał wiele prezentacji polskiej plastyki za granicą. Laureat wielu prestiżowych nagród i wyróżnień m.in. Nagrody im. Cypriana Kamila Norwida (1974), Nagrody im. Jana Cybisa przyznanej przez środowisko artystyczne za całokształt twórczości (1983), Nagrody Fundacji im. Alfreda Jurzykowskiego w Nowym Jorku (1993) oraz Nagrody Kultury Niezależnej „Solidarność”.

BARTŁOMIEJ ZAJKOWSKI – pianista, kompozytor.

Ukończył z wyróżnieniem studia pianistyczne na Uniwersytecie Muzycznym ~~na Fryderyka Chopina~~ w Warszawie pod kierunkiem prof. Jana Ekiera, prof. Bronisławy Kawalla oraz prof. Elżbiety Tarnawskiej.

W roku 1997 zdobył I nagrodę na Ogólnopolskim Konkursie Pianistycznym na Stypendia Artystyczne im. Fryderyka Chopina w Warszawie. Występował w kraju i za granicą – m.in. na 53 Międzynarodowym Festiwalu Chopinowskim w Dusznikach Zdroju, Festiwalu Pianistyki Polskiej w Słupsku, Festiwalu Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień”, Festiwalu Musica Elettronica Nova, w Filharmonii Rzeszowskiej, Filharmonii Wrocławskiej, Studio Koncertowym Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego w Warszawie oraz w Żelazowej

Woli. Prawykonywał utwory takich kompozytorów jak: Andre Werner, Hanna Kulenty, Aleksandra Gryka, Grzegorz Duchnowski i Adrian Foltyn, występując m.in z Polską Orkiestrą Radiową, orkiestrą AUKSO, kwartetem CAMERATA, Kwartludium, oraz z Krzysztofem Bąkowskim.

Bartłomiej Zajkowski jest autorem muzyki filmowej oraz teatralnej, a także muzyki do działań i akcji artystycznych innych twórców – m.in Roberta Knutha oraz Andrzeja Szarka.

BIOGRAMS

STANISŁAW BAJ, born in 1953 in Dołhobrody village in Podlasie. Studies in the years 1972–1978 at the Academy of Fine Arts in Warsaw under the supervision of professors Michał Bylina, Jacek Sienicki and Ludwik Maciąg. Graduated with distinction from Professor Ludwik Maciąg atelier. Since 1982, he has been a didactic employee of the Faculty of Painting at the Academy of Fine Arts in Warsaw. Since 2005, he has been the deputy rector at the Academy of Fine Arts in Warsaw. Author of more than 80 individual exhibitions both home and abroad, participated in over 100 group exhibitions. His works are in the Polish museums and private collections home and abroad.

TADEUSZ BRZOZOWSKI born in Lvov in 1918, died in Rome in 1987. In 1936 he started studies at the Faculty of Painting at Academy of Fine Arts in Cracow. After the outbreak of World War Two, in 1940–1942 he continued education at Kunstgewerbeschule, established in place of Academy. At that time he was also involved in Tadeusz Kantor's Underground Theater – he played in *Balladyna* (1943) and the main part in *Return of Odysseus* (1944). At that time he also preserved works of art, which influenced his painting technique later. After completing studies at Academy of Fine Arts in Cracow in 1945 he participated actively in the most important exhibitions of the young artistic movement. In 1954 he moved to Zakopane where he started education work at State Secondary School of Fine Art Techniques, which he continued until 1969 – in 1959–1961 he was also the Headmaster of the school. He lived in Zakopane till the end of his life. In 1955 he returned to exhibitions and participated in many shows in Poland and abroad, holding numerous individual exhibitions. In 1957 he joined the reactivated Cracow Group. From 1958 he co-organized “March Salons” in Zakopane. In 1959 in Paris he was associated with an international movement called “Phases”. In 1962–1979 he was a lecturer at State Higher School of Fine Arts in Poznań (in 1977 he was awarded the title of Professor) and in 1979–1981 he worked as Professor of Academy of Fine Arts in Cracow. He received many state awards, such as an award of Alfred Jurzykowski Foundation (1983).

KRZYSZTOF FRANASZEK, born in Lublin in 1981. The artist creates sculptures, objects, installations and drawings. He graduated from Faculty of Sculpture at Academy of Fine Arts in Warsaw, obtaining his diploma in 2006 and the title of Ph.D. in Fine Art in 2013. He was a scholarship holder in the workshop of Christian Jankowski at Staatliche Akademie der Bildenden Künste in Stuttgart (2005) and the Ministry of Culture and National Heritage (2009). He presented his works at five individual exhibitions, took part in several collective

exhibitions and projects in Poland, Germany, the Netherlands, the USA, Russia, Lithuania and Ukraine. Since 2006 he has worked for his alma mater in Warsaw. Since 2013 he has been running a workshop of space development at University of Information Technology in Warsaw.

JÓZEF HAŁAS born in Nowy Sącz in 1927, died in 2015 in Wrocław. In 1949 he came to Wrocław, where he started studying at State Higher School of Fine Arts (now Eugeniusz Geppert Academy of Fine Arts). In 1954 he obtained a diploma in painting at the workshop of professor Eugeniusz Geppert. At the same time he joined ZPAP, where he was Member of the Board of Painting Section. He took part in groundbreaking National Exhibition of Young Fine Art in Warsaw Arsenal 55. Co-creator of X Group (1956) and member of Wrocław School group (since 1967 known as Wrocław Group). In 1958–2001 he taught at PWSSP (with a break in 1962–1967, when he taught at Secondary School of Fine Arts in Wrocław), where he established Chair of General Fine Art Education at Faculty of Interior Architecture and Fine Art Design (he was in charge of it until 1980). In 1971 he obtained a professional title of reader. In 1984–1985 he was Pro-Rector at PWSSP and in 1985 he became Head of Chair of Painting at Faculty of Painting and Sculpture (with a break in 1990–1996). In 1988 he obtained a title of associate professor and became member of the Board of Higher Artistic Education, to which he belonged until 1996. In 1990 he obtained the title of a professor. Laureate of many awards for educational and artistic activities. In 2006 awarded with Gold Medal for Cultural Merits *GLORIA ARTIS*.

WŁADYSŁAW HASIOR born in 1928 in Nowy Sącz, died in 1999 in Cracow. In 1947–1952 he studies at State Secondary School of Fine Art Techniques in Zakopane, under the guidance of professor Antoni Kenar, in 1952–1958 he studies at Academy of Fine Arts in Warsaw, guided by professor Marian Wnuk. In 1958 he received a diploma for ceramic Stations of the Cross, made for Saint Casimir Church in Nowy Sącz. In 1959 he received a scholarship from French Ministry of Culture; he studied at the sculpture workshop of Ossip Zadkine in Paris. Since 1957 he exhibited his works individually and collectively at home and abroad for example in Paris, Rome, Stockholm, Oslo, Montevideo, São Paulo, Helsinki, Vienna, Venice, Copenhagen, Brussels, Moscow and at the same time started teaching at Antoni Kenar State Secondary School of Fine Arts in Zakopane. Władysław Hasior created many provoking and unconventional monuments and open-air sculptures in Poland and abroad. He was the creator and author of many unusual ephemeral artistic events, such as an open-air show of banners (Łącko, 1973) or “Burning Banners” show in Drawsko Pomorskie (1979) and in Nowy Sącz (1988 and 1992). A total artist, dealing with sculpture, painting, stage design, photography. Considered a pioneer of assemblage and pop-art in Poland. In his works he often used ready objects – “worn props of everyday life”, which he collected in his house in Zakopane.

In 1985 Władysław Hasior’s Author Gallery was established in the building of old Storage Cellar in Zakopane.

Władysław hasior’s works can be admired at: Moderna Museet in Stockholm; Museo de Arte Moderna in Sao Paulo, Alexander Pushkin Museum in Moscow; Stadt Museum in Bohum; Stedelijk Museum in Amsterdam.

GRAŻYNA JASKIERSKA-ALBRZYKOWSKA born in 1961 in Nowy targ. She graduated from Antoni Kenar State Secondary School of Fine Arts in Zakopane and she completed studies at Faculty of Painting, Graphics and Sculpture at State Higher School of Fine Arts in Wrocław. She obtained a diploma in sculpture in 1988, under the guidance of professor Leon Podsiadły.

In the same year she was employed by her university. Since 2004 she has run the workshop of diploma sculpture at Chair of Sculpture and Spatial Work at faculty of Painting and Sculpture at Academy of Fine Arts in Wrocław. In 2011 she was awarded the title of professor. She was Pro-Dean at Faculty of Painting and Sculpture in 2005–2008 and Head of Chair of Sculpture in 2008–2012. Holder of scholarship from Minister of Culture and Arts in 1990.

She created 22 works in public space in Poland and abroad. Her output includes individual exhibitions. She took part in over 110 collective exhibitions and participated in 19 open-air. Her works have been presented and analyzed in 62 catalogues, including four monographs. She received an honorary award “For the Merits for Polish Culture” from Minister of Culture and National Heritage (2014), Award of the Marshal of Dolny Śląsk Province, she is a laureate of “Design – Anti-design of Dolny Śląsk Art Exhibitions Continued” (2009) and she won Silver Badge at 11th International Dante Biennale in Ravenna (1994).

JAN KUCZ born in Zarzecz in 1936. He graduated from Secondary School of Fine Art Techniques in Bielsko-Biała in 1955. In 1966 he received a diploma in the workshop of Franciszek Strynkiewicz at the Faculty of Sculpture at Academy of Fine Arts in Warsaw. In 1984–1986 he was the Pro-Rector of the Academy. He runs a workshop of sculpting at his alma mater, where he has been a professor since 1989. He was also a lecturer at the workshop of painting at European Academy of Arts in Warsaw. In 1992–2002 – member of Artistic Board of the Polish Sculpture Center in Orońsk. A winner of numerous awards for his designs of monuments. Many of them were created. He represented Poland at 40th Biennale of Art in Venice in 1982. Laureate of many awards and distinctions, such as: Brother Albert Award (2001) and Officer’s Cross of the Order of Polonia Restituta (2005).

STANISŁAW KULON born in 1930 in Siółek (Sobiesko, eastern Poland). In February 1940 he was deported to Ural Mountains with his parents and siblings. On this inhuman ground he buried his mother, father and three younger siblings. He returned to Poland in 1946. In 1948–1952 he attended Secondary School of Fine Art Techniques in Zakopane. After passing the maturity exam he continued his education at Faculty of Sculpture at Academy of Fine Arts in Warsaw in the workshops of Ludwika Nitschowa and Marian Wnuk. In 1955, as a student, he took part in “Against the war, against fascism” exhibition in Warsaw Arsenal. He graduated with distinctions in 1958. From 1958 to 1966 he was an assistant in Ludwika Nitschowa workshop. In 1964 he joined “Rekonesans” group and took part in its exhibitions for many years. In 1988 he became associate professor at Faculty of Sculpture, whereas in 1971–1978 and 1985–1987 he was Pro-Dean at this Faculty. He obtained the title of professor in 1995. He deals with monumental and ceramic sculpture. He had approximately 30 individual exhibitions, took part in many competitions and collective presentations in Poland and abroad.

A laureate of many awards and distinctions, such as Brother Albert Award in sculpture (1993), Gold Cross of Merit (1974) and Knight's Cross of the Order of Polonia Restituta (1979).

KUSKOWSKI STANISŁAW born in 1941 in Nowy Sącz, died in 1995 in Nowy Targ. Graduated from Academy of Fine Arts in Cracow, Faculty of Painting. He obtained a diploma in 1967 in the workshop of Hanna Rudzka Cybisowa. From 1966 he lived in Nowy Targ, where he taught drawing at Leather Technical College at NZSP "Podhale" and in Comprehensive School in 1970–1974. In 1977–1981 he took care of amateur artists from Nowy Targ and Zakopane. He had nearly 40 individual exhibitions in Poland, France and Germany. Winner of many awards, such as bronze medal (1974), silver medal and award of Minister of Culture (1977) at National Painting Competitions "Autumn in Bielsko", 2nd award at 4th J. Spsychalski National Competition in Poznań (1977), 2nd award (1977) and President of Szczecin award (1980) at Contemporary Painting Festivals in Szczecin, 3rd award (1980) at National Winter Salon in Radom.

ANTONI RZAŚA born in Futom in Rzeszów Province in 1919, died in Zakopane in 1980. In 1938 he started his education at Wood Industry School in Zakopane in Antoni Kenar class, his education was interrupted by WW2 in 1939. After the war he restarted his education at State Secondary School of Fine Art Techniques in Zakopane. After graduating he was asked by Antoni Kenar to stay at school as sculpture teacher and worked on this position until 1973. He created numerous cycles of sculptures, such as "Days of War" (1958), 1st cycle of Crosses (1958–1959), "Saint Annas" (1961), 2nd cycle of Crosses (1963), "Pieta" (1960–1972), Polish Army (1963–1966), 3rd cycle of Crosses "Human Fate" (1964), 4th cycle of Crosses (1966). He took part in many collective exhibitions in Poland and abroad. In 1973 he started working on the only church order in his life "Father Kolbe" for Lord's Arc Church in Kraków. At the beginning of the 1970s he started working on the house in Zakopane, in which he established in 1976 Antoni Rzaśa Gallery. Now the Gallery is run by the Artist's son – sculptor Marcin Rzaśa.

JACEK SEMPOLIŃSKI born in Warsaw in 1927, died in 2012.

In 1943–1944 he attended the underground Konrad Krzyżanowski School in Warsaw. He studied painting at Academy of Fine Arts in Warsaw in the workshop of Eugeniusz Eibisch in 1946–1951. After graduating in 1956 he started working as a teacher at his alma mater where he was a professor at the Faculty of Design for many years. He retired in 1997, but had classes with students until 2004. He was a painter, a graphic designer and an essayist. He was one of participants of National Exhibition of Young Fine Arts, commonly known as Arsenal 55, where he won an award. During the martial law time in Poland the artist was associated with the movement of independent culture, supported by the Church. He took part in numerous exhibitions of this trend, including memorable compositions of Janusz Bogucki and Nina Smolarz ("Sign of Cross", Parish House in Żytnia street, Warsaw, 1983), "Labirynt – Underground Space", Church of Ascension, Warsaw, 1989), Marek Roźnowski ("New heaven and new earth", Parish House in Żytnia street, Warsaw, 1985).

In 2002 there was a large retrospective exhibition of his painting called “A Me Stesso” in National gallery Zachęta in Warsaw.

His most popular painting cycles are “Skulls” and “Faces”. He was a laureate of many awards and medals, including Jan Cybulski Award (1977), Brother Albert Award (1986), Kazimierz Ostrowski Award, Gold Medal of Culture Merit Gloria Artis”.

JACEK SIENICKI born in 1928 in Warsaw, died in 2000. Completed his studies at Academy of Fine Arts in Warsaw in 1954, receiving a diploma of Artur Nacht Samborski workshop. He was an outstanding painter, professor of Academy of Fine Arts in Warsaw – he obtained the title of professor in 1988. He organized and took part in famous National Exhibition of Young Fine Art in 1955 in Warsaw Arsenal. His first individual exhibition was held in 1958 in “Po prostu” salon. He was involved in the artistic life of Warsaw as ZPAP member. In the 1980s he joined the independent artistic movement.

He took part in several major collective exhibitions and prepared many prestigious presentations of Polish fine art abroad. Laureate of numerous awards and distinctions, such as Cyprian Kamil Norwid award (1974), Jan Cybis award for his life output (1983), award of Alfred Jurzykowski Foundation from New York (1993) and “Solidarity” Independent Culture award.

MUSICAL SPACE

BARTŁOMIEJ ZAJKOWSKI – pianist, composer.

He completed with distinction pianist studies at Fryderyk Chopin University of Music in Warsaw under the guidance of professor Jan Ekier, professor Bronisława Kawalla and professor Elżbieta Tarnawska.

In 1997 he won 1st award at Fryderyk Chopin National Pianist Competition for Artistic Grants in Warsaw. He performed in Poland and abroad – for example at 53rd International Chopin Festival in Duszniki Zdrój, Polish Pianist Festival in Słupsk, “Warsaw Autumn” Festival of Contemporary Music, Festival Musica Elettronica Nova in Rzeszów Philharmonic House, Wrocław Philharmonic House, Witold Lutosławski Concert Studio of Polish radio in Warsaw and in Żelazowa Wola. He was the first to perform the works of such composers as: Andre Werner, Hanna Kulenty, Aleksandra Gryka, Grzegorz Duchnowski and Adrian Foltyn, performing, for example, with Polish Radio Orchestra, AUKSO orchestra, CAMERATA quartet, Kwartludium, and with Krzysztof Bąkowski.

Bartłomiej Zajkowski is an author of film and theater music as well as music for artistic activities and actions of many artists, for example Robert Knuth and Andrzej Szarek.

Title of exhibition
CULTUS TERRAE

Place and dates of the exhibition:

13 January – 26 February 2017
Galeria Sztuki Współczesnej
BWA SOKÓŁ in Nowy Sącz

Program Board of Gallery 2017

professor Andrzej Szarek
dr hab. Dariusz Juruś
Andrzej Biernacki

Exhibition coordinator Ewa Rams

Catalogue edition Ewa Rams

Catalogue design and setting Magdalena Koziak

Translations Leszek Wójcik

Photographs

Magda Ciszewska-Rząsa
Piotr Drożdżik
Krzysztof Franaszek
From the archives Muzeum Tatrzańskie
im. dr Tytusa Chałubińskiego in Zakopane
From the archives artist.

Text Andrzej Biernacki

**Organizer of the exhibition,
publisher of the catalogue**

© BWA SOKÓŁ Gallery of Contemporary Art
SOKÓŁ Małopolska Culture Centre
Cultural Institution of the Małopolska Province
33-300 Nowy Sącz, ul. Kościuszki 34
www.bwasokol.pl, www.mcksokol.pl

Print Printing house GOLDRUK, Nowy Sącz

Published in 2017

Edition 250 copies

ISBN 978-83-63341-02-2

Tytuł wystawy
CULTUS TERRAE

Miejsca i terminy ekspozycji:

13 stycznia – 26 lutego 2017
Galeria Sztuki Współczesnej
BWA SOKÓŁ w Nowym Sączu

Rada Programowa Galerii 2017

prof. Andrzej Szarek
dr hab. Dariusz Juruś
Andrzej Biernacki

Koordynator wystawy Ewa Rams

Redakcja katalogu Ewa Rams

Projekt i skład katalogu Magdalena Koziak

Tłumaczenia Leszek Wójcik

Fotografie

Magda Ciszewska-Rząsa,
Piotr Drożdżik,
Krzysztof Franaszek
Z archiwum Muzeum Tatrzańskiego
im. dr Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem,
Z archiwum autorów.

Tekst Andrzej Biernacki

**Organizator Wystawy,
wydawca katalogu**

© Galeria Sztuki Współczesnej BWA SOKÓŁ
Małopolskie Centrum Kultury SOKÓŁ
Instytucja Kultury Województwa Małopolskiego
33-300 Nowy Sącz, ul. Kościuszki 34
www.bwasokol.pl, www.mcksokol.pl

Druk Drukarnia GOLDRUK, Nowy Sącz

Rok wydania 2017

Nakład 250 egz.

ISBN 978-83-63341-02-2